

Communicatie met de inwoners.

B-team wil biodiversiteit zichtbaarder maken

Er wordt steeds meer gesproken en geschreven over biodiversiteit, maar weet het grotere publiek er voldoende van? Deelt het ons gevoel van urgentie? We denken dat er nog wel wat moet gebeuren aan communicatie met onze inwoners.

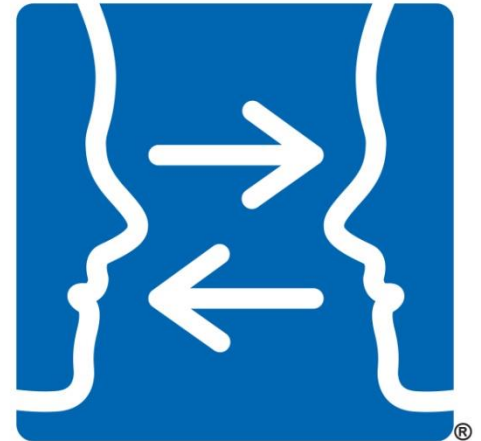
Wij als B-team willen graag dat de gemeente de juiste boodschappen meer uitdraagt. De gemeente houdt het echter graag heel concreet en wil inwoners niet vertellen wat ze wel en niet moeten doen. *Verleiden* is het parool. De gemeente kijkt eigenlijk vooral naar ons als B-team.

Het B-team volgt de gemeente daar in zoverre in dat het de gemeente probeert te verleiden méér te doen aan expliciete en impliciete, altijd positieve boodschappen over biodiversiteit (bijvoorbeeld in het kapbeleid: waarom zijn bomen belangrijk om te koesteren). Maar we vragen als B-team niet alleen de gemeente om meer te doen: we hebben zelf ook goeie voornemens.

Wij als B-team willen de communicatie met inwoners zelf structureler oppakken en daar kan iedereen in de achterban een rol in vervullen. We willen elke twee weken een artikel over natuur en biodiversiteit (en over het B-team) in Goirles Belang zien te krijgen. Als we vijf tot tien vaste auteurs hebben kunnen die elk volstaan met enkele (korte) artikelen per jaar.

Meld je aan bij Anjo Roorda (aroorda@live.nl), die het schrijven en aanbieden aan de krant gaat coördineren! Ideeën, tips en teksten zijn zeer welkom. Ook welkom: leden die voor de biodiversiteit meer met *Facebook* willen doen.

Anjo Roorda
Voorzitter Biodiversiteitsteam Goirle - Riel

In dit nummer

1. Communicatie met de inwoners.
2. Voedselbossen.
3. Groener Goirle voor de burgers.
4. Gasunie en de eiken.
5. Oeverzwaluwwanr Oostplas.
6. Weidevogels.
7. Regentonactie.
8. Spetterende ambitie.
9. B-team & contact Colofon.

Om niet te vergeten!

6 april
 Voorjaarsevent Goirle
 11.00 tot 16.00 uur
 in de Heemtuint
 (meer info op pagina 7)

13 april
 werkdag bij de schuur,
 van 09.30 tot 12.00 uur

Voedselbossen. door Anjo Roorda**Voedselbossen kunnen overal, ook in de bebouwde kom van Goirle**

Het ritselt van de (plannen voor) voedselbossen, zeker ook in Brabant! Een voedselbos heeft niet veel ruimte nodig en **de gemeente Goirle wil graag tips van ons**, waar dat zoal zou kunnen. Dat kan ook binnen de bebouwde kom (die zeker in Goirle ook geldt als 'natuur').

Eigenlijk is een voedselbos een vorm van agrobosbouw: bomen combineren met landbouwgewassen of veeteelt. Een voedselbos bestaat uit **eetbare bos- en struiksoorten**. Aan een voedselbos kan een boer verdienen maar je kunt het ook beginnen als bindmiddel in een wijk (samen planten, samen plukken) of als middel voor **biodiversiteit**.

Een voedselbos bestaat uit vier tot zeven **lagen vegetatie**, bijvoorbeeld hoge bomen (de kroonlaag, zoals kastanjes en walnoten), hoogstammige fruitbomen, middelstammige bomen (zoals de hazelaar), struiken (zoals diverse soorten bessen, krenten, meidoorn) en de kruidlaag (zoals daslook, rabarber, speenkruid).

Een **gelaagd bos** vangt, zeker als wordt gekozen voor een hoefijzervorm, op alle lagen zon en geeft veel productie. Een voedselbos beschikt over een ecosysteem naar het voorbeeld van een natuurlijk bos. Een voedselbos scoort qua **soortenrijkdom en aantallen dieren** goed tot beter dan een natuurlijk bos.

En **net als elk bos** bindt een voedselbos fijnstof en CO₂, brengt het verkoeling en houdt het grote hoeveelheden water vast in de bodem. Met meer hete, droge zomers in het verschiet moeten we vooral (voedsel)bossen planten!

Goed om te weten: **arme grond**, ook die van een dennenbos, is heel geschikt voor een voedselbos. Meld het als je een plek weet voor de gemeente. Literatuur: *Praktisch handboek voedselbossen* van Martin Crawford. Met mijn partner zet ik dit najaar de spade in de grond voor ons eigen voedselbos...

Anjo Roorda,
aroorda@live.nl

Groener Goirle voor de burgers. *door Paul van Est*

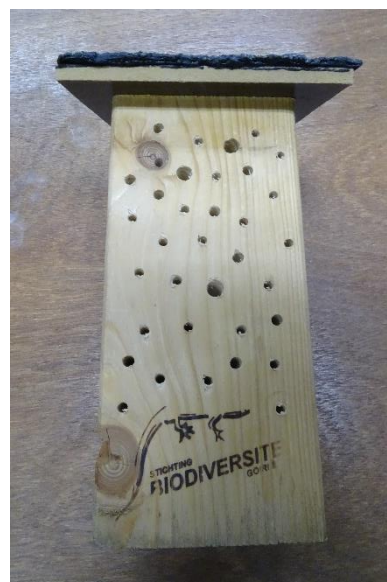
Groener Goirle heeft dankzij een subsidie van de gemeente vorig jaar enkele leuke activiteiten voor de burgers kunnen organiseren. Zo hielden we samen met onder meer Groei en Bloei een voorjaarsmarkt op 17 maart bij 't Heem. Ondanks de sneeuw kwamen hier veel mensen op af. In het voorjaar was er een Voorjaarsevenement in de tuin. Daar deelden we 800 ecologische planten en meer dan 100 ecologische struiken uit die heel nuttig zijn voor insecten en vogels. Bij het Najaarsevenement hadden we 25 verschillende soorten ecologische bloembollen om uit te delen. Liefst 20.000 stuks in totaal. Ook konden toen de 160 vogelnestkasten opgehaald worden. Deze zijn gemaakt door de bewoners van Verpleeghuis Thebe Elisabeth.

Verder hebben we het hele jaar steeds de publiciteit gezocht, vooral via het Goirles Belang. Ook werd de samenwerking met de gemeente verder uitgebouwd en verbeterd.

In het vorige Goirles Belang heeft u al kunnen lezen over de plannen van Groener Goirle voor 2019. Insecten, een onmisbare schakel in de natuur, hebben het heel moeilijk. We gaan insectenhôtels uitdelen aan Goirlenaren. Ook delen we hiervoor 500 zakjes ecologisch bloemenzaad uit. Verder was afgelopen jaar de hete en droge zomer niet fijn voor de tuinen. Om die droogte duurzaam te kunnen bestrijden, kan iedereen in Goirle en Riel die een groene tuin heeft met korting (tot wel 55 euro) een regenton bestellen. Al deze dingen zullen we uitdelen tijdens onze voorjaarsactie op zaterdag 6 april in De Heemtuin die geopend zal worden door wethouder Schellekens om 11.00 uur.

In het najaar zullen we ook weer een najaarsactie doen. Al deze activiteiten zijn onderdeel van het vierjarenplan van Groener Goirle, dat we samen met de gemeente hebben opgesteld. We zijn heel blij met de subsidie van de gemeente die dit mogelijk maakt. Groener Goirle is onderdeel van Biodiversiteitsteam Goirle-Riel. Deze hoofdorganisatie verricht vooral heel veel nuttig werk achter de schermen voor de natuur. Zo houden we plannen die in of dichtbij de natuur gemaakt worden goed in de gaten. Daarnaast geven we gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente. Ook komt de aanleg van een oeverwaluwand en een ecologische nesteltoren bij de Surfplas steeds dichterbij. De ecologische corridor die daar is aangelegd, willen we ook samen met de gemeente gaan verbeteren.

We hopen u te mogen begroeten bij onze Voorjaarsactie. Het is altijd gezellig, mede dankzij de traktaties van Cobi voor iedereen, die onovertroffen zijn. Wat ook fijn is, is dat veel mensen ons op die dagen steunen. Samen op weg naar een Groener Goirle.

Gasunie en de eiken aan de Oude Spoorbaan. *door Victor Retel Helmrich*

In de Nieuwsbrief van winter 2017 schreef ik over de voorgenomen kap van eiken aan de Oude Spoorbaan. De bomen zouden worden gekapt voor inspectiewerkzaamheden aan de gasleiding die onder de weg loopt. Ons pleidooi om de bomen niet zomaar te kappen vanwege de grote waarde die zij vertegenwoordigen voor algehele biodiversiteit, had tot resultaat dat de eiken in plaats van te worden gekapt werden geknot en dat er nieuwe bomen ter compensatie werden aangeplant. Het B-team had voorgesteld om ter compensatie van het verlies aan CO₂-opslag een gemengde haag aan te planten langs het nabijgelegen zandpad. Dit idee bleek in de uitvoering helaas niet haalbaar voor de gemeente en werden in plaats daarvan 4 nieuwe eiken in de laanbeplanting gezet. De werkzaamheden door de Gasunie werden in februari 2017 uitgevoerd en zoals afgesproken werden de bomen niet geveld maar geknot. Om te weten of ons voorstel ook daadwerkelijk tot resultaat heeft geleid ben ik in

2018 langs de geknotte en nieuwe bomen gefietst om te kijken of ze de droge zomer hadden overleefd. Tot mijn genoegen zag ik dat van de 4 eiken waar de zaag in was gezet, tenminste 3 het hebben overleefd en nieuw schot hadden gekregen. Twee eiken waren feitelijk niet geknot maar afgetopt. Die eiken lieten herstel van hun kroon zien. De eik, waarvan enkel de stam resteert, zal gezien de vele nieuwe twijgen, uitgroeien tot een knoteik: een mooie boomvorm die we in onze contreien niet veel zien.

De conclusie is dat de samenwerking tussen gemeente en het B-team hier tot succes heeft geleid. Dankzij de opzichter van de gemeente, Ed Teunissen, die op tijd contact met ons had opgenomen kon tot een werkbaar compromis worden besloten. Achteraf blijkt er met dit compromis winst te zijn geboekt bij alle betrokkenen. Het is een bewijs dat het mogelijk is bij graafwerkzaamheden t.b.v. wegen en andere infrastructuur de reguliere werkwijze aan te passen ter bescherming van de biodiversiteit. Essentieel hierbij is het specifiek benoemen van de waarde die bomen hebben voor de plaatselijke biodiversiteit. Dan kan het belang ervan tijdig wordt onderkend en gezamenlijk naar een oplossing worden gezocht.

Nieuwe aanplant ter compensatie van de kap

Voldoende schot om te kunnen overleven

Opknopbeurt Oeverwaluwwand Oostplas. *door Hans van der Schoot.*

Het is 18 maart in de ochtend en turend met de kijker over de Oostplas is er nog geen oeverwaluw te zien. Het is dan ook nog koel en de insecten zijn niet talrijk. Het is waarschijnlijk daardoor dat er nog geen oeverwaluw gespot wordt boven het water. Ook de oeverwaluw komt zo van lieverlee weer terug van zijn jaarlijkse reis vanuit Afrika en hoopt hier een gedekte tafel te vinden. Tegelijkertijd is elders in Brabant al wel een oeverwaluw gesignaleerd en lang kan het dan ook niet duren voordat ze ook de Oostplas aandoet. Uit oudere tellingen van 1978 blijkt dat er destijds 55 bewoonde nesten waren in deze omgeving en nog eens 45 aan de Surfplas. Toen de Oostplas grondig op de schop genomen werd en de Hoge Wal verscheen, zijn veel broedgelegenheden verloren gegaan. Als alternatieve broedlocatie vond de oeverwaluw een grote zandhoop aan de rand van de wijk. Omdat dit zanddepot tijdelijk was werd met medewerking van verontruste wijkbewoners en het B-team gekeken naar een permanente oplossing en in april 2013 verscheen een kunstmatige oeverwaluwwand aan de rand van de plas. De verwachtingen waren hoog gespannen. De wand biedt namelijk onderdak voor 39 broedparen.

Nu is de oeverwaluw een kritische vogel en neemt zo maar geen genoegen met de eerste de beste wand, en dat bleek. Vanaf 2014 tot op dit moment kunnen we stellen dat het bij een paar pogingen tot broeden gebleven is. Reden om toch nog eens grondig te kijken naar de situatie.

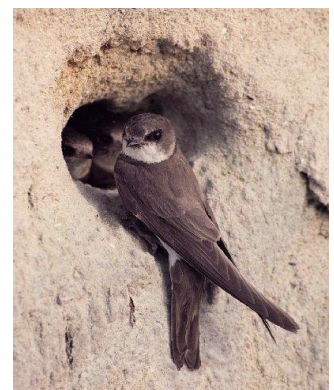
Allereerst broedt de oeverwaluw in kolonies. Ze komen dus massaal of niet. Vinden ze elders een geschiktere plaats, dan zijn ze weg. Daarnaast is het van groot belang dat er voldoende voedsel is. Te weinig insecten, ook dan zijn ze weg. Een algemeen probleem is dat onder het veranderende landschap steeds minder insecten te vinden zijn. Een probleem waar veel insectenetende vogels mee te maken hebben. Dit zijn factoren waar we als B-team voor de oeverwaluw niet direct iets aan kunnen doen, maar wat ons uiteraard wel zorgen baart en wat zeker onze aandacht heeft.

Wat ook bleek was dat de oeverwaluw in zijn aanvliegroute naar de wand belemmerd werd door bomen, riet en struiken. Daarnaast vormden hoge bomen met zicht op de wand een bedreiging. Vanuit dit soort plekken wachten roofvogels geduldig af totdat jonge oeverwaluwen uitvliegen om dan ten prooi te vallen. Tenslotte werd er ook regelmatig direct naast en zelfs vóór de oeverwaluwwand gerecreëerd en gevestigd. Het zal niemand verbazen dat dit verstoringen zijn die er toe leiden dat de oeverwaluw zich hier niet gaat vestigen.

Reden om bij de gemeente aan te kloppen en een plan aan te bieden. De gemeente heeft dit plan direct opgepakt en in goede samenwerking is er nu een verbeterde situatie rondom de wand ontstaan. Het water staat nu korter op de wand, er is een vrijere aanvliegroute gecreëerd waardoor ook roofvogels op afstand gehouden worden en het terrein is breder afgebakend met meer rust tot gevolg. De beurt is nu aan de oeverwaluw om zich alsnog te vestigen. Als ik oeverwaluw was, dan zou ik het wel weten!

De oeverwaluwwand

Weidevogels. tekst Janet van Zoelen, *Vogelbescherming Nederland*

Biodiversiteit

Overheden en het Deltaplan Biodiversiteit zeggen hetzelfde: natuurbescherming is een zaak van ons allemaal en alleen met een brede maatschappelijke inzet krijgen we de biodiversiteit weer op orde. Dat juichen we alleen maar toe. Maar bij deze stelling valt wel een kanttekening te plaatsen, want het Rijk heeft zich namens ons allen verplicht tot uitvoering van Europese regels en internationale verdragen. Daarmee zijn de rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen primair verantwoordelijk voor de biodiversiteit. Het redden van de boerenlandvogels is geen zaak die kan worden doorgeschoven naar burgers en (boeren)bedrijven!

Maatschappelijke inzet.

Niemand is tegen maatschappelijke inzet. Sterker nog, al decennia lang spelen vrijwilligers een cruciale rol in het landelijk gebied bij de monitoring, voorlichting en educatie, het beheer en zelfs ondersteunend aan de handhaving. Hun inzet is enorm en er worden prachtige resultaten behaald. Veel provincies moedigen dit soort werk voor weidevogels, akkervogels en vogels op erven dan ook verder aan, bijvoorbeeld met subsidies en prijsvragen. Maar krijgen vrijwillige natuurbeschermers voldoende mogelijkheden en steun vanuit de overheid? Voelen vrijwillige natuurbeschermers zich gehoord en gesteund?

Vogelbescherming werkt nauw samen met vrijwilligers en boeren en heeft in de voorbereiding van onze oproep aan provincies een aantal lessen opgetekend. Heel duidelijk is dat koplopers intrinsiek gemotiveerd zijn om een bijdrage te leveren aan het redden van de boerenlandvogels. En niet zo'n klein beetje ook, maar het blijkt dat hun goede voorbeeld vrijwel nooit tot brede navolging leidt. En dat is keihard nodig om boerenlandvogels te behouden en populaties te herstellen.

Waterpeilen omhoog. De koplopers zwemmen meestal tegen de stroom in en voelen dat ook heel duidelijk. Naast passie en motivatie klinkt in hun verhalen regelmatig frustratie door. Als ze bijvoorbeeld op eigen land waterpeilen voor weidevogels willen verhogen lopen ze bij waterschappen aan tegen tijdrovende en dure bureaucratische regels. Demotiverend is verder dat ze zelf aan betere bescherming werken en overal om hen heen de achteruitgang doordendert en dat zelfs overheden op hun eigen (pacht)gronden vaak geen rekening houden met de biodiversiteit. Eigenaren met grond op de juiste plek moeten de kans krijgen gronden af te waarderen.

Predatie van zorgvuldig beschermde weidevogelnesten is ook een veelgehoorde frustratie. Provincies moeten randvoorwaarden scheppen voor weloverwogen maatwerk voor het weren en waar nodig bestrijden van predatoren, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten en alleen daar waar het leefgebied voor weidevogels op orde is.

Lokale initiatieven van boeren, vrijwilligers en natuurbeheerders laten zien dat de negatieve trend nog wel degelijk te keren is. Vaak worden deze initiatieven ondersteund door provincies. Maar uit de verhalen van boeren en vrijwilligers blijkt dat dat niet gebeurt op de schaal die nodig is.

Provincies die maatschappelijke inzet echt tot een succes willen maken, moeten nog meer in gesprek met – en vooral leren van – de echt gemotiveerde koplopers. We kunnen ons niet permitteren de koplopers niet serieuzer te nemen!

Regentonactie Groener Goirle.

Gratis bloemzaad en insectenhotels

Groener Goirle

Samen met de gemeente Goirle willen we de natuur behouden, zodat insecten, bijen, vlinders en vogels een plaats kunnen vinden in onze tuin.

In de heemtuin

Voorjaarsactie

Kom gezellig langs!
6 April
11.00 tot 16.00 uur

Heemkundige kring
"De Vyer Heertgange"
Nieuwe Rielseweg 41-43, Goirle
groenergoirle@outlook.com
www.biodiversiteitgoirle.nl

Bestel een regenton met korting!
Ook korting op bezorg- en aansluitkosten
Voor deze actie kunt u zich tot 24 april inschrijven op www.biodiversiteitgoirle.nl. De tonnen zijn ook te zien in het gemeentehuis, CC Jan van Besouw, de bibliotheek, de Leybron en natuurlijk in de tuin op 6 april
Op = Op

Informatie en bestelling plaatsen op : www.biodiversiteitgoirle.nl; dmv het invulformulier

Voorjaarsevenement 2019.

Op zaterdag 6 april zal in de Heemtuin het tweede voorjaarsevenement plaats vinden. Het ruilen van zaden en planten staat tijdens dit event centraal, inwoners van Goirle en Riel kunnen tevens terecht voor het nodige tuinadvies. Het event zal aangekleed worden met diverse stands, waaronder ook de stand van Groener Goirle. Namens het Biodiversiteitsteam zullen zij aandacht vragen voor de regentonactie, de regentonnen zullen deze dag uitgesteld staan in de stand. Tevens deelt de werkgroep gratis insectenhotels uit en kunnen bezoekers een zakje biologische plantenzaadjes krijgen. Het tweede voorjaarsevent is tot stand gekomen door een samenwerking tussen Groei & Bloei, de Heemtuin en Groener Goirle.

*Impressie
Voorjaarsevent 2018*

Spetterende gemeentelijke ambitie met biodiversiteit. Door Anjo Roorda

Wat een gemeentelijke ambitie! De gemeente Breda riep ontwikkelaars, architecten, beleidsmakers, ondernemers, natuurbelangenbehartigers en ecologen bij elkaar om een middag samen stil te staan bij het concept **Stad in een Park**.

'Stad in een park' staat voor de grote ambities van Breda met **duurzaamheid en biodiversiteit** en met kwaliteit van wonen in een verdichtende stad. Die ambities blijken breed aan te slaan, ook in beroepsgroepen die oorspronkelijk niet heel groen zijn. Victor en ik waren er bij, met bijna *200 anderen!*

Dat concept van **groen bouwen** wordt in Breda bestuurlijk nadrukkelijk omarmd: wethouder De Beer vervulde een hoofdrol en burgemeester Depla rondde de middag af met veel visie, inspiratie en enthousiasme. Het is voor de gemeente de kunst, alle ontwikkelingen onder één noemer samen te brengen met **maximaal effect**. Diverse sprekers benadrukten hoe **biodiversiteit** de kern wordt (en niet meer een laat groen sausje dat nog ergens over moet): we bouwen niet meer alleen voor mensen maar voor alle soorten, ook dieren en planten. Een adviseur van TAUW vertelde hoe gemeenten aan plannenmakers betere vragen kunnen stellen: dan komen er ook betere antwoorden.

Boomkwekerij Van den Berk vertelde over de **verticale stad**: projecten in Eindhoven en Utrecht ('hoe groeien de bomen tot in de hemel?') waar woontorens worden voorzien van grote aantallen bomen en struiken. Ik heb het niet zo op gestunt met bomen maar ik bedacht wel: wat een krachtig signaal dat de wereld vergroend wordt! Rijksbouwmeester Floris Alkemade overtrof iedereen met zijn optimisme: met **Panorama Nederland** geeft hij een toekomstperspectief voor de ruimtelijke inrichting van Nederland en laat hij zien 'hoe de grote maatschappelijke vraagstukken van nu de sleutel kunnen zijn voor welkome, structurele verbeteringen in de toekomst.'

Burgemeester Depla rondde af. Grote projecten kunnen een **voorbeeldfunctie** vervullen. 'In Breda wil de gemeente het verschil maken!' Nu is voor ons de vraag: **hoe gaat de gemeente Goirle samen met ons als B-team het verschil maken?**

Stichting Biodiversiteit Goirle –Riel streeft de navolgende doelstellingen na:

1. actief buiten aan de slag te gaan met onderhoud van het landschap en het herstellen van het leefgebieden van dieren die in onze omgeving thuis horen;
2. educatie en voorlichting: inwoners van Goirle, jong en oud, gaan we betrekken bij onze natuurlijke leefomgeving en we vergroten hun kennis over de natuur. Hiermee hopen we dat onze inwoners mogelijkheden aangrijpen om zelf wat te doen aan het behoud en ontwikkelen van natuurwaarden.
3. Advies en beleid: we beïnvloeden de beleidsvorming en planvorming van de gemeentelijke overheid, projectontwikkelaars, woningstichting en particuliere initiatiefnemers, wanneer dit vanuit het oogpunt van natuurwaarden van belang is. Dit doen we door hen gevraagd en ongevraagd advies te verstrekken. Particulieren en bedrijven zullen we in principe alleen op verzoek adviseren.
4. Kennis en onderzoek: we vergaren, behouden, delen en ontwikkelen kennis van de natuur in het algemeen en van de natuur in de gemeente Goirle in het bijzonder. Deze informatie communiceren we zoveel mogelijk naar de bevolking.

U kunt bovenstaande doelen mee helpen te verwezenlijken door als donateur de stichting te steunen. Een donateurschap kost minimaal €10,- per jaar. Aanmelden als donateur kan telefonisch of schriftelijk bij het secretariaat.

Stichting Biodiversiteit Goirle–Riel

voorzitter: Anjo Roorda

secretaris: Jan Hes

penningmeester: Harrie Vissers

bestuurslid: Jan Heesters, Rob van Dijk, Hans van der Schoot, Victor Retel Helmrich

secretariaat: tel. 06–30806002

website: www.biodiversiteitgoirle.nl

E-mail : contact@biodiversiteitgoirle.nl

Kijk ook eens

Colofon.

De Salamander is een nieuwsbrief uitgegeven door Stichting Biodiversiteit Goirle – Riel.

De Salamander verschijnt 4 maal per jaar.

Redactie: Nel van Aggelen & Bart Kobes

Email nieuwsbrief : nieuwsbriefbteam@outlook.com

Voor het afmelden voor deze nieuwsbrief [klikt u hier](#)